

สภาวะแห้งแล้ง

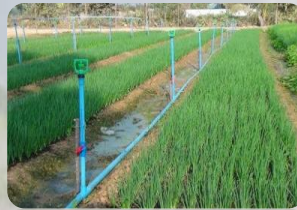
สภาวะแห้งแล้งหรือภัยแล้ง หมายถึง สภาวะที่ขาดแคลนน้ำ จนไม่เพียงพอต่อความต้องการ นานติดต่อกันเกินกว่า 2 สัปดาห์ และเกิดครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง การปลูกพืชในช่วงฤดูแล้ง เมื่อหมดฤดูนาปี เกษตรกรควรปลูกพืชเศรษฐกิจอายุสั้นที่ใช้น้ำน้อยแทนการทำนาปรัง ซึ่งพืชที่แนะนำได้แก่ พืชผักต่างๆ ซึ่งพืชอายุสั้นเหล่านี้ใช้น้ำน้อยประมาณ 200-800 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ แต่ถ้าทำนาข้าวจะใช้น้ำถึง 3-4 เท่า คือ 1,500 – 2,000 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่

การปลูกพืชผักอายุสั้นโดยเฉพาะพืชหลังนา นั้นในที่ราบลุ่มภาคกลางการเตรียมดินจะยุ่งยาก เนื่องจากดินนาส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว การระบายน้ำค่อนข้างเลว จึงต้องเตรียมดินให้ร่วนแล้วทำร่องช่วยระบายน้ำและเป็นการเพิ่มความลึกของหน้าดิน หากระบายน้ำออกไม่ได้หรือน้ำยังท่วมขังไม่ควรปลูกพืชอายุสั้นใด ๆ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ดินร่วน เช่นทางภาคเหนือหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะไม่มีปัญหาเรื่องดังกล่าว

ข้อควรปฏิบัติในการปลูกพืชผักอายุสั้นทดแทนนาปรัง

- ๑ เลือกชนิดพืชผักอายุสั้น ที่มีความเหมาะสม ที่ต้องการให้น้ำต่อรอบฤดูปลูกน้อย อาทิ คะน้า ผักบุ้ง แตงกวา มันฝรั่ง หอมแดง กระเทียม หอมหัวใหญ่ ฯลฯ
- ๑ เลือกช่วงเวลาปลูกที่เหมาะสมที่ดินยังมีความชุ่มชื้นสูง เช่นการปลูกแตงโมหลังเก็บเกี่ยวข้าว
- ๑ การเตรียมดิน ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตรา 1,000 กก./ไร่ และปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กก./ไร่ รองพื้น
- ๑ การยกร่องแปลงปลูก
ที่ราบลุ่มโดยเฉพาะภาคกลางที่อาจมีน้ำท่วมฉับพลันนอกจากสภาวะแห้งแล้ง ป้องกันโดยการยกร่องกว้าง 1.5 เมตร ทำคลองส่งน้ำและระบายน้ำให้เหมาะสมกับความยาวของร่องปลูก เพื่อสามารถให้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยให้น้ำท่วมถึงบริเวณสันร่องปลูกแล้วปล่อยให้ น้ำค่อยๆ ซึมเข้าไปในแปลงปลูก

๑ การใช้เศษวัสดุทางการเกษตร หรือพลาสติกคลุมดิน เพื่อรักษาความชื้นในดินและป้องกันวัชพืช

การปลูกพืชผักอายุสั้นนั้น นอกจากจะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำโดยตรงแล้ว ยังมีประโยชน์อีกมากมายที่ตามมา ได้แก่

- เป็นการตัดวงจรชีวิตของศัตรูข้าว เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคไหม้คอรวง เป็นต้น
- เป็นการปรับคุณสมบัติทางกายภาพของดินให้ดีขึ้น
- รักษาอุณหภูมิในดิน

๑ ระยะเวลาการให้น้ำ

1. ให้น้ำตามระยะเวลาการเจริญเติบโตและความต้องการน้ำของพืช ควรรดน้ำเช้าหรือเย็น
2. ใช้ระบบน้ำหยด โดยการส่งน้ำผ่านท่อและปล่อยน้ำออกทางหัวน้ำหยดแก่พืช ให้ประสิทธิภาพการใช้น้ำสูง 75-95 เปอร์เซ็นต์ ร่วมกับการใช้ฟางข้าวหรือพลาสติกคลุมดิน และสามารถให้ปุ๋ยผ่านระบบนี้ได้

คำแนะนำการปลูกพืชผักอายุสั้น

ชนิดพืช	วิธีปลูก	จำนวนเมล็ด/ไร่ (กก.)	ระยะปลูก/ชม.		อายุเก็บเกี่ยว(วัน)	ปริมาณน้ำที่ใช้/ฤดูปลูก (ลบ.ม./ไร่)
			ระหว่างต้น	ระหว่างแถว		
1.หอมแดง	หัวพันธุ์ กลีบ/หลุม	100-200	6-8	20	60-80	650
2.กระเทียม	กลีบพันธุ์ 1 กลีบ/หลุม	80-120	10-12	10-12	120-130	650
3.หอมหัวใหญ่	เพาะกล้า	450	9-12	20-24	80-90	580-800
4. มันฝรั่ง	หัวพันธุ์ 1 หัว/หลุม	200-300	30	60	90-110	650
5.คะน้า	หลุม,เพาะ กล้า	2	20	20	45-50	350
6.กวาดตุ้ง	หว่าน, หยอด	2	20	20	45-55	350
7.ฮ่องเต้	หลุม,เพาะ กล้า	2	20	20	45-50	350
8.ผักบุ้ง	หว่าน	13-15			18-25	200
9.แตงกวา	หยอดเป็น หลุม	1-2	40	100	35	650

คำแนะนำการปลูกพืชผักอายุสั้น

ชนิดพืช	การใส่ปุ๋ย			คำแนะนำ
	สูตรปุ๋ยที่ใช้	อัตรา กก./ไร่	วิธีการใช้	
1.หอมแดง	46-0-0 15-15-15 13-13-21	20-25	ใส่เมื่ออายุ 14 วัน ใส่เมื่ออายุ 35-40 วัน	ย้ายปลูก 4-6 สัปดาห์หลังเพาะ
2.กระเทียม	10-10-5 หรือ 13-13-21	100	ใส่ 2 ครั้งๆ ละ 50 กก. รองพื้นก่อนปลูก 30 วัน	
3.หอมหัวใหญ่	10-10-12 10-20-10	100	ใส่ 2 ครั้งๆ ละ 50 กก. รองพื้นก่อนปลูกและ หลังย้ายกล้า 20 วัน	
4. มันฝรั่ง	15-15-15 46-0-0 0-0-50	100	ใส่ 3 ครั้งๆ ละ 100 กก. ครั้งที่ 2-3 25 กก.	
5.คะน้า	15-15-15 หรือ 16-16-16	ครั้งที่ 1 25-30 ครั้งที่ 2 50-80 ครั้งที่ 3 50-100 ครั้งที่ 4 50-80	หลังจากถอนแยกกล้า อายุประมาณ 3 สัปดาห์	ตอนแยก 15-21 วัน หลังปลูก
6.กวาดตุ้ง	15-15-15 หรือ 16-16-16	30-50	หลังจากถอนแยกกล้า อายุประมาณ 3 สัปดาห์	
7.ฮ่องเต้	15-15-15	ครั้งที่ 1 25-30 ครั้งที่ 2 50-80 ครั้งที่ 3 50-100 ครั้งที่ 4 50-80	หลังจากถอนแยกกล้า อายุประมาณ 3 สัปดาห์	
8.ผักบุ้ง	15-15-15 46-0-0	50-80	ใส่เมื่อต้นสูงประมาณ 5 ซม.	
9.แตงกวา	15-15-15 12-24-12	50	รองพื้นก่อนปลูก	ปลูกหลุมละ 2 ต้น

หมายเหตุ ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 1,000 กก./ไร่
และใช้ปูนขาวอัตรา 300-500 กก./ไร่

ที่ปรึกษา : นายจรรอง ดาวเรือง
ผู้เรียบเรียง : นายกฤษณ์ ลินวัฒนา, นายวิศรุต สันมาแอ
นายสังจะ ประสงค์ทรัพย์ และนายอำนาจ อรรถสังรอง
งานวิจัยพืชผัก สถาบันวิจัยพืชสวน

การปลูกพืชผักอายุสั้นในฤดูแล้ง

โดย

สถาบันวิจัยพืชสวน
กรมวิชาการเกษตร